

Asia: VN/35827/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Rokotepiste Oy kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (VN/35827/2024).

Lausuntomme koskee terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia.

Aluehallintovirasto (AVI) ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) muodostavat jatkossa uuden Lupa- ja valvontaviraston. Terveyspalvelutoiminnan valvonnan osalta Lupa- ja valvontavirastolle siirtyy tehtäväksi valvoa terveydenhuollon toimijoita, kuten yksityisiä terveyspalveluyrityksiä sekä heidän lukuunsa työskenteleviä terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä 20 § koskee käytännössä itsenäisen ammatinharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta toimiessa palveluntarjoajana. Ehdotamme, että 20 § selkeytetään teknisten muutosten yhteydessä siltä osin, miten ilmoitusvelvollisuus koskee ammatinharjoittajaa, joka toimii alihankkijana tai tarjoaa vuokratyövoimaa rekisteröidylle sosiaali- tai terveydenhuollon palveluntarjoajalle esimerkiksi työvoimaa vuokratessa. Verohallinto sekä KHO on aiemmin ottaneet kantaa arvonnäkökulman osalta, että kahden palveluntuottajan välisessä alihankinnassa riittäisi, että palveluntuottajalla (eli alihankintayrityksellä) on olemassa rekisteröinti kyseiseen palvelupisteeseen ja sijaintiin. Tämän kanssa ristiriidassa olevan Valviran tulkinnan mukaan ”kun kyseessä on sosiaali- tai terveyspalvelun tuottaminen ja palveluntuottamisessa käytetään ostopalvelua tai alihankkijoita, on kunkin alihankintaketjuun osallistuvan tahon haettava valvontalain mukaista palveluntuottajan ja palveluyksikön rekisteröintiä.” Lainsäädäntö kaipa

tämän osalta selkeytystä erityisesti koskien ammatinharjoittajan alihankinta- ja henkilöstövuokratilanteita.

Muutoksen valmistelussa tulee myös ottaa huomioon, ettei ammatinharjoittajan oikeus työskennellä esimerkiksi oman toiminimensä kautta ei vaarannu erityisesti kohtuuttoman pitkien hakemusten käsittelyaikojen suhteen. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 52 ja 56 § 1.1.2024 voimaan astuneet muutokset sekä 5 §:ään tehdyt väliaikaiset uudet lisäykset 3 ja 4 momenttien osalta tehtiin, kun sekä AVI että Valvira ruuhkautuivat palveluntuottajarekisteri Soteriin siirtymisen yhteydessä. Ehdotamme, että em. väliaikaiset uudet lisäykset sisällytetään osaksi myös 20 § sisältöä pysyväksi. Käytännössä toivomamme muutos mahdollistaisi, että myös uuteen Lupa- ja valvontavirastoon siirryttäessä ammatinharjoittajien ilmoitusvelvollisuus täyttyy, kun ilmoitus on jätetty Soteri -järjestelmään, eikä varsinaista rekisteripäästöä tarvitse odottaa vastaisuudessakaan.

Vastaavasti 24 § momentin teknisten muutosten yhteydessä on mahdollisuus selkeyttää lainsäädäntöä sekä helpottaa ennustettavuusperiaatteen toteutumista siirryttäessä keskitettyyn Lupa- ja valvontavirastoon. Pykälässä säädetään ”terveydenhuollon ammattihenkilölain mukaista viranomaisvalvontaa toteuttavista valvontaviranomaisista ja niiden työnjaosta.”

Valvira valvoo ja ohjaa laillistettujen terveydenhuollon ammattilaisten toimintaa. Jatkossa tämä valvonta- ja ohjausvelvollisuus siirtyy Lupa- ja valvontavirastoon. Valvira on aikaisemmin linjannut, että ”Työnantaja päättää työtehtävistä ja vastaa siitä, että työntekijän osaaminen riittää potilasturvalliseen suorittamiseen. Laillistetut terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat koulutuksensa, kokemuksensa ja ammattitaitonsa/osaamisensa mukaisesti toimia terveydenhuollon tehtävissä. Koska lainsäädännössä ei säädetä yksittäisten ammattiryhmien tehtävistä kuin tietyiltä osin (kuten säännökset laillistetun lääkärin/hammaslääkärin tehtävistä ja sairaanhoitajan rajatusta lääkkeenmääräämisoikeudesta), on työnantajan direktio-oikeuden piiriin sisältyvä asia päättää niistä tarkemmin. Työnantajan vastuulla on arvioida työntekijän koulutus, kokemus ja tosiasiallinen osaaminen kuhunkin tehtävään. Lähtökohtana on, että tehtävät määräytyvät ammattihenkilön koulutukseen perustuvan osaamisen perusteella. Työnantaja voi varmistua työntekijän osaamisesta eri tavoin, kuten kirjallisin kokein ja käytännön näytöin. Työnantajalla on aina kokonaisvastuu potilaalle/asiakkaalle annettavasta turvallisesta ja laadukkaasta toiminnasta ja sen järjestämistavasta. Jos työntekijälle annetaan hänen peruskoulutukseensa sisältymättömiä tehtäviä, edellyttää se aina riittävää lisäkoulutusta ja osaamisen varmistamista. Työnantaja päättää keinoista, joilla osaaminen varmistetaan.”

Tässä Valviran aikaisemmassa tulkinnassa korostetaan lainsäädännön merkitystä yksittäisten ammattiryhmien tehtävien säätämisestä. Näitä käsitteleviin terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain 3 a §:n 3 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §, 6 §, 6 a §:n 1 ja 3 momentti, 7 ja 8 §, ym. ehdotamme muutosta, että siltä osin kun laki ei ammattihenkilöiden työtehtäviä kirjaa, on työnantajan direktio-oikeuden piiriin sisältyvä asia päättää niistä tarkemmin. Tämä käytännössä mahdollistaisi esimerkiksi farmaseuttien hyödyntämisen injektioiden antamiseen rokotustoiminnan yhteydessä, mikä on apteekilla tällä hetkellä Valviran uuden tulkinnan mukaan kiellettyä (<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000011422186.html>). Tulkinta helpottaisi 1.1.2026 aloittavan

Lupa- ja valvontaviraston toimesta tehtävää ko. lain soveltamista erityisesti organisaatiovalvonta-asioissa.

Starck Kalle
Suomen Rokotepiste Oy